

ŞANLIURFA BİRECİK STRATEJİK BÖLGE GELİŞİM PLANI İÇERİSİNDE FIRAT KAVAĞI VE DOĞAL SİT ALANI

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER.....	
GİRİŞ.....	3
1. GENEL BİLGİ.....	4
1.1. TARİHÇESİ.....	4-7
1.2. COĞRAFİ KONUM.....	4
1.3. NÜFUS YAPISI.....	5-6
1.4. TURİZM.....	6
1.5. İDARİ VE SOSYO-EKONOMİK DURUM.....	6-7
2. FIRAT KAVAĞI (Populus euphratica).....	7-8-9
2.1. GENEL BİLGİ.....	8
2.2. FIRAT KAVAĞI ZARARLILARI VE MÜCADELE YÖNTEMLERİ.....	8-9
3. ÇİZGİLİ İSHAK KUŞU (Otus brucei).....	9
4. FIRAT KAVAĞI VE ÇİZGİLİ İSHAK KUŞU ÇALIŞTAYI.....	9
5. SONUÇ.....	10

GİRİŞ

Bölgesel potansiyelleri ortaya çıkarmak ve etkin bir şekilde değerlendirmek üzere hazırlanan stratejik gelişme raporları, bölgesel gelişmişlik farklarını en aza indirgeyerek sürdürülebilir ve planlı kalkınmanın gerçekleştirilebilmesi için kritik önem taşımaktadır. Bölgelerin birbirlerini tamamlayıcı özelliklerinin dikkate alınarak, bölgenin ulusal ekonomi içindeki mevcut durumu ve gelişme eksenlerinden hareketle gelecek dönem potansiyelinin de belirleneceği “bütüncül” bir bakış açısı da; stratejik gelişme raporlarının, ülkede uygulanan makro politikalarla uyumlu olarak hayata geçirilebilmesi açısından kaçınılmazdır.

Şanlıurfa ve Diyarbakır illerinin dinamiklerini harekete geçirerek kalkınmasını hızlandırmak amacıyla faaliyet yürüten Karacadağ Kalkınma Ajansı'nın hazırladığı bölge planları çok yönlü tespitler, projeler, öneriler ortaya koymakta ve kalkınma için yapılacak faaliyetlere uygun finans sağlamaktadır. Ekonomik faaliyetlerin çeşitlendirilmesi ve bu faaliyetlerin alt yapılarının oluşturulması bölge kalkınmasını hızlandıracak etkiye sahiptir. Birecik kalkınma politikalarında özellikle tarımsal sanayi bakımından elverişli bir saha olarak tespit edilmiştir. Ancak son dönemlerde bölgenin özellikle doğa ve kültür turizmi potansiyeli hakkında öngörüler ve çalışmalar ağırlık kazanmaya başlamıştır. Bu noktada Karacadağ Kalkınma Ajansı tarafından hazırlanan bölge planlarında yer alan tespitlerde bölge turizmi için şu tespitler ve öneriler yapılmıştır: TRC2 Bölgesi turizm potansiyelleri bakımından zengin olmakla birlikte potansiyellerin değerlendirilmesi ve turizmin çeşitlendirilmesi konusunda yetersizdir. Bölgenin sahip olduğu potansiyellerin başında, inanç turizmi, tarih ve kültür turizmi, termal turizm, eko-turizm, su sporları ve kış turizmi gelmektedir. TRC2 Bölgesinin sahip olduğu tarihi-kültürel miras ve çeşitli turizm potansiyellerine karşın bölgeyi ziyaret eden turist sayısının düşük olması bu potansiyelin yeterince değerlendirilmediğini göstermektedir. Bölgede konaklama tesisleri ve yatak sayıları da yetersizdir. Yerli ve yabancı ziyaretçi sayılarında TRC2 Bölgesinin ülke içindeki payına bakıldığında turizmden yeteri kadar pay almadığı, özellikle yabancı turist oranının çok düşük olduğu görülür. Bölgede turizm altyapısının geliştirilmesi ve bölgenin tanıtımının yapılmasına ihtiyaç vardır

Bu kapsamda Birecik turizm potansiyelini çeşitlendirip, geliştirmek ve doğayı korumak maksatlı hazırladığımız “ Fırat Kavağı Doğal Sit alanı Çevre Düzenlemesi” projesi Karacadağ Kalkınma Ajansı tarafından desteklenmiştir. Bu çalışma bu proje içerisinde yer almakla birlikte diğer çalışmalara zemin oluşturacak ve örnek teşkil edecektir.

1. GENEL BİLGİ

Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin Orta Fırat bölümünde Şanlıurfa iline bağlı 96.000 nüfuslu bir ilçe merkezidir. Fırat ırmağının eskiden sadece doğu kıyısında her iki kıyısı üzerinde, deniz seviyesinden 450 metre yükseklikte kurulmuştur.

Birecik Şanlıurfa'ya 83, Gaziantep'e 63 km uzaklıktadır. Evler, ırmak boyundaki dar bir düzlükte ve bunun gerisinde yükselen dik bir yamaç üzerine yayılır. Bu yamaç üzerinde bir de kalesi vardır. Fırat, Birecik'in bulunduğu noktadan itibaren aşağıya doğru ufak çapta nehir nakliyatına elverişlidir. Bu sebeple, Birecik eskiden beri kara ve nehir ulaşımı arasında bir aktarma yeri olarak önem kazanmıştır. Daha sonraki devirlerde İstanbul-Bağdat demiryolunu Birecik'ten değil de biraz güneyden geçmesi ve kervan ticaretinin eski önemini kaybetmesiyle kasaba gerilemeye başladı. İnşası 1951'de başlayıp 1956'da sona eren Birecik Köprüsü'nün yapılması kasabanın önemini yeniden artırdı.

1.1. TARİHÇESİ

Birecik Anadolu'da ilk peleolitik (eski-taş devri) aletin burada bulunması sebebiyle Anadolu'nun prehistorik arkeoloji literatüründe anılır. Birecik, yüzey şekillerinin elverişliliği ve Fırat Irmağı kenarında önemli bir köprübaşı olması nedeniyle, eski çağlardan beri çeşitli yerleşmelere sahne olmuştur. 2000. yıllarda Hititlerin elinde bulunan yörenin o sıralardaki adının Birthe olduğu söylenir. M.Ö. 9. yüzyılda Asurların eline geçen Birecik, daha sonra sırasıyla Pers, Makedonya, Roma ve Bizans egemenliklerini yaşamıştır. 780'de Arap işgaline uğrayan ilçe, 11. yüzyıl sonralarındaki Selçuklu egemenliğinden sonra yeniden Bizans'ın eline geçmiştir. Artuklu, Eyyübi, Akkoyunlu ve Karakoyunlu dönemlerini, 1502'de başlayan Safevi egemenliği izlemiştir. Birecik 1517'de Osmanlı topraklarına katıldı. 19. Yüzyıl sonralarında Halep vilayetinin Urfa sancağına bağlı bir kaza olan yöre, 1919'da bir süre İngiliz işgalinde kalmıştır.

Fırat Irmağının üzerindeki ulaşım etkinliği ve buna bağlı olarak gelişen ticaret ve sanayi, Birecik kentine eskiden beri damgasını vurmuştur. 16. Yüzyılda Birecik'te ırmak gemileri yapan bir tersanenin olduğu bilinmektedir. Bu tersane önemini yitirmiş olmakla birlikte, büyük yük kayıklarının yapımı sürmüştür.

İlkçağda Birthe, Osmanlı döneminde de Biretü'L – Fırat adıyla anılan Birecik'in Anadolu ile Mezopotamya arasındaki ticarete önemli bir bağlantı noktası olmasından kaynaklanan canlılığı, 19. Yüzyılda yöre demiryolunun ulaşması ve Ortadoğu ülkelerinin bağımsızlığını kazanmasıyla kesintiye uğramış ve kent sönükleşmeye yüz tutmuştur. Birecik 1956'da Fırat üzerine o dönemde Türkiye'nin en uzun köprülerinden biri olan Birecik Köprüsü'nün yapımıyla yeniden gelişmeye başlamıştır. Böylece daha önce Fırat'ın kabarma ve taşmalarına bağlı olan ulaşım, doğal koşulların sınırlamalarından kurtulmuş, ülke pazarıyla bütünleşme süreci hızlanmış, ticaretle birlikte tarımsal etkinlik de canlanmıştır. Köprü'nün yapılmasından sonra kentsel nüfus hızlı bir biçimde artmıştır. 1960-85 arasındaki artış oranı yüzde 100'ü bulmuştur. Birecik kenti Şanlıurfa karayolu çevresindeki tarım alanlarına doğru çizgisel bir biçimde gelişmektedir.

1.2. COĞRAFİ KONUM

Birecik, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin Orta Fırat Bölümünde, Şanlıurfa iline bağlı Fırat Nehri kıyısında bir ilçedir. Birecik ilçesi doğudan *Arat* ve *Babadağları*, güneydoğudan Suruç sınırında Beko Dağı ve kuzeybatıdan da Kalazan Dağı ile çevrilidir. Fırat Nehri üzerindeki konumu, yerleşmenin tarih boyunca önemli bir merkez olmasına neden olmuş, özellikle Anadolu ve Mezopotamya arasındaki ticarete bir bağlantı noktası olma özelliğini, 19. yüzyılda yakın çevreden demiryolunun geçmesi ve Ortadoğu'nun siyasal yapısındaki değişimlere değin korumuştur. Yörede hem kara hem de nehir

ticareti önem kazanmıştır. Fırat Nehri hem nehir taşımacılığına, hem de açtığı dar vadi ile kara ulaşımına olanak sağlamıştır. Fırat Nehri'nin özellikle Birecik ile Basra Köprüsü'nün arasındaki bölümünde nehir taşımacılığı yapılmıştır. 1956 yılında Fırat üzerinde Birecik Köprüsü'nün yapılmasıyla yeniden ticaret ve tarımsal etkinlik gelişme göstermiştir.

1.3. NÜFUS YAPISI

Yıl	Toplam	Şehir	Kır
1965 ^[2]	34.418	15.317	19.101
1970 ^[3]	40.406	18.392	22.014
1975 ^[4]	40.676	20.104	20.572
1980 ^[5]	41.048	20.081	20.967
1985 ^[6]	53.564	25.998	27.566
1990 ^[7]	58.907	28.440	30.467
2000 ^[8]	74.671	40.054	34.617
2007 ^[9]	83.319	46.304	37.015
2008 ^[10]	85.921	46.020	39.901
2009 ^[11]	88.102	47.034	41.068
2010 ^[12]	89.435	47.792	41.643
2011 ^[13]	90.547	48.117	42.430
2012 ^[14]	91.605	48.706	42.899

Yıl	Toplam	Şehir	Kır
2013 ^[15]	92.125	92.125	-

1.4. TURİZM

Turizm; günümüzde küresel yakınlaşmayı, bölgesel ve ulusal kalkınmayı kolaylaştıran en önemli faaliyetlerden biri olarak kabul edilmektedir. Gerek dünyada gerekse ülkemizde turizm sadece kıyı ve kış turizmi olmaktan çıkmış çeşitlilik göstererek ülke ekonomilerinin vazgeçilmezi haline dönüşmüştür. Son yıllarda alternatif turizm olarak kültür, doğa ve kırsal turizm hem yerel öğeleri korumak hem de bölgesel kalkınmayı hızlandırmak için gösterilen ekonomik faaliyetlerin önemli adımlarından biri olmuştur. Ülkemizde yeni yeni kültür, doğa ve kırsal turizm alanlarında faaliyetler yürütülmekle birlikte henüz ciddi bir kurumsallaşma ve yaygınlaşma söz konusu değildir. Bu alternatif turizmle ilgili ülkemizde faaliyetlerin yaygınlaşması bölgemiz içinde oldukça önem arz etmektedir. İlçemiz ekonomisinin temelini tarım oluşturmaktadır. Ancak tarım topraklarının verimsizleşmesi, iklim değişikliklerinin yaşanması ve miras yoluyla toprakların paylaşılması tarım ekonomisinin gelecekte de ilçe ekonomisine yön verilmeyeceğinin açık göstergesidir. Bunun için ilçemiz de alternatif ekonomik faaliyetleri geliştirmek ve yaygınlaştırmak kaçınılmazdır. Turizm bu noktada ilçemizin geleceği açısından önemli bir noktadadır. Birecik Belediyesi bu noktada sorumluluk üstlenerek bir turizm eylem planı hazırlamış ve bu planın bir kısmını uygulamaya geçirmiştir. Bu turizm eylem planına göre şu faaliyetler yapılmakta veya yapılması öngörülmektedir:

- Cazibe merkezlerinin oluşturulması ve var olan tarihi öğelerin korunması ve geliştirilmesi
- Birçok yerel destinasyona sahip olan ilçemizde kırsal ve eko-turizmin canlandırılması
- Doğal sit alanlarının, flora ve fauna çeşitliliğinin korunması ve geliştirilmesi, ayrıca Fırat Nehrinin turizme kazandırılması
- İlçemizde atık su arıtma tesisi olmamasından atık suların Birecik baraj gölüne atılmadan bırakılması ve bu sebepten dolayı Birecik baraj gölünde kirlilik oranının artması sebebiyle bir atık su arıtma tesisi kurulması
- Turizm faaliyetlerinin sağlıklı bir şekilde yürütülmesi ve konaklama ihtiyacının giderilmesi için alt yapı çalışmalarının yapılması

1.5. İDARİ VE SOSYO-EKONOMİK DURUM

Cumhuriyet kurulduktan sonra 1927 yılında yapılan ilk genel nüfus sayımında ilçenin merkez nüfusu 9.100 olarak belirlenmiş, 1997 yılı genel nüfus sayımına göre, 37.495'i kentte, 34.343'ü kırsal alanda olmak üzere toplam 71.838 olarak sayılmıştır. Kırsal kesimden şehre göç alan ilçe başta Nizip, Gaziantep ve Adana olmak üzere gelişmiş yörelere göç vermektedir. 2011 yılı Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi sonuçlarına göre ilçenin nüfusu 90.547 olarak tespit edilmiştir. Bunun 48.117'si ilçe merkezinde, 42.430'u da kırsal kesimde yaşamaktadır. İlçenin nüfus yoğunluğu km² başına 106 kişidir.

Birecik ilçesi Şanlıurfa ilinin merkezi ilçe ile birlikte 11 ilçesi arasında 852 km² alanı ile 8. sırada yer almakta ve il alanının % 4,5 ini kapsamaktadır. İlçenin merkez belediye ile birlikte 3 belediye ve bunlara bağlı 69 köy ve 84 mezarası bulunmaktadır. Şehir 1923 yılında ilçe olmuş ve belediye teşkilatı kurulmuş, doğu ve batı bölümü olarak Fırat'ın karşı yakasında yer almaktadır. İlçe doğu yakasında 7

ve batı yakasında 1 olmak üzere toplam 8 mahalleden kuruludur. Birecik eski bir yerleşim yeri olması açısından okullaşma oranı ve buna bağlı olarak eğitim düzeyi yüksek olan bir şehirdir. İlçede ortaöğretim kurumları yanında Harran Üniversitesine bağlı ve Pazarlama ve Elektrik Programlarından oluşan bir meslek yüksekokulu bulunmaktadır.

İlçenin coğrafi konumu, iklim ve tabii yapısının sağladığı diğer şartlar hayvancılığı önemli kılmıştır. Hayvancılık, Özellikle küçükbaş hayvan yetiştiriciliği halkın önemli bir kesimin temel geçim kaynağı olagelmıştır. Şehrin yerleşim yeri ırmak kenarı ve verimli bir ova üzerinde bulunmasından ekonomisi tarıma dayalı bir yapıda gelişmiştir. Tarımda bitkisel üretimin egemen olması yanında hayvansal üretim açısından da önemli bir konumdadır. İlçenin önemi büyük bir yol üzerinde bulunması ticari faaliyetleri de geliştirmiştir. Sanayi ilçede küçük işletmelerden müteşekkil bir yapı arz eder ve tarımsal girdileri değerlendiren küçük imalathanelerden kuruludur. Ticaretin, sanayiden daha önemli yer tuttuğu şehirde hizmet ve inşaat sektörleri de önemli ekonomik uğraşı alanlarındandır.

İlçedeki temel ekonomik etkinlik tarım ve tarıma dayalı küçük sanayidir. Bitkisel üretim oldukça çeşitlenmiştir. İklimin ve toprakların elverişliliği nedeniyle buğday ve arpa gibi tahılların yanı sıra mercimek, pamuk ve antepfıstığı gibi ürünlerde yetiştirilir. Şanlıurfa ilinde zeytinciliğin en gelişmiş olduğu ilçe Birecik'tir. İldeki toplam 66 bin dolayındaki zeytin ağacının yaklaşık yarısı burada bulunmaktadır. Aşiret ilişkilerinin hala bir ölçüde sürmekte olduğu ilçede hayvancılık da önemli bir geçim kaynağıdır. En çok küçükbaş hayvan beslenir; yağ, peynir, yün, yapağı gibi hayvansal ürünler elde edilir. Sanayi, başta gıda olmak üzere, yetiştirilen tarım ürünlerinin işlenmesine dayanan küçük işyerlerinden oluşur.

Birecik'in önemli bir özelliği, soyu tükenmeye yüz tutan Kelaynak Kuşlarının dünyada, doğal olarak yaşadığı belli başlı birkaç yerden biri olmasıydı. Kışı Etiyopya ve Madagaskar'da geçirdikten sonra şubat ortalarından başlayarak Birecik'e gelen Kelaynaklar, kentin içinde, konutlarla çevrelenmiş kayaların üzerinde yaşıyordu. Ancak bakım altında yaşatılabilen bu kuşlar artık göç etme özelliklerini yitirecek kümes hayvanlarına dönüşmüştür. Birecik, Fırat çevresindeki doğal kumsalları, motel ve gazino gibi tesisleriyle çevreden gelenler için bir dinlenme yeri niteliğindedir.

İlçenin GAP içerisinde yer alması Birecik ve Karkamış Barajları nedeniyle direkt ilişkili olması ve Fırat Projesi kapsamında bulunması yeni yatırımların yapılmasını özendircektir. Yörede tarım ve enerji temelli kalkınma kutbu oluşacak ilçede bu gelişimden önemli oranda etkilenecek ve ekonomik alanda yani bir yapılanma ve değişim yaşanacaktır.

2. FIRAT KAVAĞI(Populus euphratica)

Türkiye' ye has olan ve genellikle Fırat kıyılarında yaşayan Fırat kavaklarının en yaşlı bireylerini Birecik ilçesinde görmek mümkündür. Bu alan Fırat kavakları için koruma alanı olarak belirlenmiş ve günümüze kadar yaşaması sağlanmıştır. Fırat kavağını Suriye sınırlarından başlayarak kuzeyde Atatürk barajına kadar görmek mümkündür. Suriye sınırı, Birecik ve Halfeti de görülür. Fırat Kavağı'nın merkezlerindedir. Ayrıca Göksu, Seyhan, Dicle dağılımları mevcuttur. Fırat kavağı 10- 20 metre boyuna ulaşabilmektedir. Genelde seyrek dallı çalı veya ağaç formunda görülmektedir. Kabuğu açık gri - kahverengi rengindedir. Mayıs sonu – Haziran başında çiçeklenir. Tuza dayanıklılığı, kuraklığa uyumu, rüzgar ve kum fırtınalarına karşı dayanıklılığı ile zor koşullarda hayatta kalmayı başarmıştır. Söğüt ve Acı söğüt olarak da bilinir.

2.1. GENEL BİLGİ

Turanga seksiyonunun tek temsilcisi olan *Populus Euphratica* yurdumuzda özellikle Güney ve Güneydoğu Anadolu'da doğal yayılışı olan bir yerli kavak türüdür. Botanik sınıflandırmaya göre *Populus Euphratica* Oliv. spermatophita (tohumlu bitkiler grubunun) angiospermae (tohumlu bitkiler) alt şubesine bağlı dicotyledonae (çift çenekliler sınıfına giren) monoclanydeae (petalsız bitkiler)'in salicales takımına ait salicaceae (söğütler) familyasının populus cinsinin turangabunge seksiyonunun tek temsilcisidir.

Bir cinsle iki evcikli olup anemogamdır. Döllenmeleri hava yoluyla olur. Bu türün en önemli özelliği yaprak polimorfizmi olup, yetişkin bir ağaç üzerinde ince söğüt yaprağı şeklinde, kavak yaprağı formuna kadar her türlü yaprağa rastlanır. Doğal yayılış alanı içinde bu tür 25 cm çap 20mt boy yapabilir ve 100 yıl yaşayabilir. Gövdesi kumla kapatılırsa o zaman gövdesinde yeni kökler oluşturulabilir. Yayılışının doğu sınırı dicle nehri ve bu nehre dökülen botan çayı kenarındadır. Batı sınırı ise Anamur yakınlarındaki Bozyazı deresidir. Yayılışın en yoğun olduğu yerler Fırat, Göksu ve Dicle nehri kenarlarıdır. Yayılışının alt sınırı deniz kenarı, üst sınırı 1300mt'dir. Birecik ilçesi Güneydoğu Anadolu'da Şanlıurfa'nın çok yüksek olmayan düzlük güney kesiminde yer alır. Fırat ırmağı ilçe topraklarını kuzeyden güneye doğru boydan boya geçer.

Fırat kıyısı boyunca genellikle tek gövdeler, bazen kümeler halinde bulunan Fırat kavağının nehrin her iki tarafında 2-3 ha. büyüklüğünde birer meşceresi mevcuttur. Gövde kaliteleri pek tatminkar olmamakla beraber boy ortalama 16-19mt, çapları ise 20-25 cm olan fertlerden oluşan bu meşcerelerde en yaşlı olan ferdi 58 yaşında olduğu bilinmektedir. Yazları oldukça sıcak geçen Birecik ilçesinde Fırat kavağı meşcerelerinin park olarak değerlendirilmesi bu türün yöre için öneminin daha da artmasına neden olmaktadır. Hiçbir hayvanın yaprağını yememesinden dolayı yörede bu tür (acı söğüt) olarak bilinmektedir.

Populus Euphratica Oliv. genelde tüm yayılış alanlarında çeşitli tahribatlara maruz kalmakta ve bunun sonucunda da türün genetik potansiyeli gittikçe azalmaktadır. Bu nedenle Birecik'te Doğal Sit Alanı olarak tescil edilerek koruma altına alınmıştır.

2.2. FIRAT KAVAĞI ZARARLILARI VE MÜCADELE YÖNTEMLERİ

Fırat Kavağı Zararlıları ve Mücadele Yöntemleri:

Tür: *Saperda carcharias* (Kavak büyük Teke Böceği)

Tanınması: Ergin bireyler grimsi ya da sarımsı kahve renkte tüylerle kaplıdır. Vücut üzerinde parlak siyah renkte noktacıklar bulunmaktadır. Antenler oldukça uzundur. Ergin bireyler ortalama 30mm uzunluğundadır. Larva krem, beyaz veya sarı renktedir. Larva olgunlaştıkça renk koyulaşır. Olgun larva kırmızımsı-kahve renginde tüylerle kaplıdır. Larva 30-40mm uzunluğundadır.

Biyolojisi ve Zararı: Zararlı kışı olgun larva olarak konukçu bitkilerinin odun dokuları ya da kabuk altlarında geçirir. İlk erginlerin uçuşu çevre şartlarına bağlı olarak haziran ayından başlayıp temmuz ayı başına kadar devam etmektedir. Erginler beslendikten sonra olgun dişiler çiftleştikten sonra yumurta bırakır. Yumurtalarını konukçu bitkilerin toprağa yakın kısımlarına bırakmaktadır. Yumurtalar açıldıktan sonra konukçu bitkinin odun gövdesine toprağa yakın yerden girer. S. carcharias'ın larvaları konukçu bitkilerinin kabuk altlarında bir süre beslendikten sonra odun kısmına geçerek uzun bir galeri açar. Larvanın bulunduğu yerin altında şişkinlikler oluşur. Özellikle kavak ve söğütlerde önemli zarara neden olur. Kuruyan ya da zayıf düşen ağaçların rüzgar sonucu kırılmalarına ve sonuçta ölümlerine neden olmaktadır. S.carcharias, 2 yılda 1 döl vermektedir.

Savaşımı

Kültürel Önlemler:

Toprak işlenmesi zararlı popülasyonunu azaltır.

Yabancı ot mücadelesi yapılmalıdır.

Ağaçlardaki erginin çıktığı galeri ve deliklerin macunla kapatılması sağlanmalıdır.

Mekaniksel Savaşım:

Bitkinin gövde kısımlarında, larvaların bulunduğu şişkin kısımlardan kesilerek yakılması,

Zararlı yumurtalarını toprağa bitkinin toprağa yakın kısımlarına bıraktığı göz önüne alınarak bu kısımların kireçle boyanması önerilmektedir.

Kimyasal Savaşım:

İlaçlı mücadelesi ilkbahar da (nisan-mayıs) ilk erginler görüldüğünde popülasyonları ilaçlı mücadeleyi gerektirecek düzeyde ise önerilen ruhsat almış ilaçlardan biri ile toprak ilaçlaması yapılmalıdır.

3. ÇİZGİLİ İSHAK KUŞU (Otus brucei)

Baykuşgiller familyasına ait küçük kulaklı bir baykuş türüdür. İshak kuşuna görünüşte benzer olup vücudunun arka tarafında şeritler ve daha az karmaşık renkte tüyler görülür. Sesi daha yumuşaktır. Kumruya benzeyen bir ya da birkaç hecenin daha hızlı tekrarından oluşur. Boyları 20-22 cm'dir. Kulakları diktir. Omnivordurlar. Çizgili ishak kuşu, gündüzleri pasif geceleri ise aktif bir şekilde avlanan bir baykuş türüdür. Geceleri avlanırlar. Böcekler, kertenkeleler, örümcekler, ve küçük memeliler ile beslenirler. Üremeleri Nisan-Haziran ayları arasında olur. Yumurtalarını ağaç kovuklarına bırakırlar ve bir seferde 4-6 yumurta bırakırlar. Kuluçka süreleri yaklaşık olarak 27 gündür. Yavrular 30 günde tüylenirler. Yarı çöllerde yaşar. Avrupa'da sadece Şanlıurfa'nın Birecik ilçesinde yaşarlar. Birecik ilçesinde en belirgin yaşam alanı 1. Derecede Doğal Sit Alanı olarak koruma altında olan Fırat Kavaklarının bulunduğu söğütlük parkıdır. Söğütlük parkını seçmelerindeki muhtemel neden ağaçların yaşlı olması ve şehir aydınlatma sistemlerinden kaynaklanan böcek ve kertenkele yoğunluğunun olmasıdır. Çünkü kertenkele ve böcekler çizgili ishak kuşu için mükemmel bir besin kaynağı olmaktadır.

4. FIRAT KAVAĞI VE ÇİZGİLİ İSHAK KUŞU ÇALIŞTAYI

30.10.2014 tarihinde Kelaynak üretim istasyonunda Batı Balkanlar ve Türkiye'de ENV.net: AB entegrasyonu için çalışma reformlarına vatandaş katılımı tarafından desteklenen ve Doğa Kültür ve Yaşam Derneğinin Doğa Derneği, Birecik Belediyesi ile işbirliği içerisinde yürüttüğü 'Efsanevi Baykuş Çizgili İshak kuşu Projesi' kapsamında Fırat Kavağı ve Çizgili İshak Kuşu çalıştayı gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmaya farklı kurumlarda yer alan 19 kişi katılmıştır. Çalıştay da Fırat Kavağı ve Çizgili İshak kuşu ile ilgili sorunlar belirlenmiş ve çözüm önerileri tartışılarak ortaya konmuştur. Bu çalıştay bilgileri raporumuza ek olarak sunulmuştur.

5. SONUÇ

1. Derece Doğal Sit Alanı içerisinde yer alan Fırat Kavağı ve Çizgili İshak kuşu ilçemiz Tabiat varlıkları ve eko-turizmi açısından oldukça önemli bir yerdedir. Yaptığımız çalışmalarda konuya ilgisi olan Sivil Toplum Kuruluşları'nın ve akademisyenlerin öngörülleri ile bu alanı korumak ve iyileştirmek ile ilgili proje ve planlamaların yapılmasının elzem olduğu görülmüştür. Alan ile ilgili başlıca sorunlar şunlardır:

- Bölge hakkında bilinçlendirme çalışmaları yapılmadığı için alan da insan baskısının olması ve yeni Fırat Kavağı bireylerinin yetişme imkanının olmaması
- 1. Derece Sit Alanı olan bölgenin tanıtım faaliyetlerinin yetersiz olması
- Fırat Kavaklığı ve Çizgili İshak kuşu hakkında yeteri kadar bilinçlendirme yapılamaması
- Bugüne kadar bu bölgenin korunması ve geliştirilmesi ile ilgili bir yol haritasının olmaması

Karacadağ Kalkınma Ajansı tarafından desteklenen Birecik Belediye'sinin yürüttüğü proje kapsamında 1. Derece Doğal Sit alanı olan bu bölgenin korunması ve geliştirilmesi ile ilgili alt yapı ve uygulama projelerine zemin oluşturabilecek çalışmalar ortaya konmuştur. Bu çalışmalar neticesinde bölgenin korunması ve geliştirilmesi için başlıca çözüm önerileri şunlardır:

- Bölgenin tanıtım ve bilinçlendirme çalışmaları yapılarak bölge halkının bilinçlendirilmesi sağlanmalıdır.
- Bu bölgenin alt yapı projeleri ve avan projeleri tamamlanarak bölge doğa turizmine kazandırılmalıdır.
- Bölge Fırat Kavağı gen havuzu olarak tespit edilmiş olup korunması ve geliştirilmesi gerekmektedir.
- Çizgili İshakkuşu'nun yaşam alanı olan Fırat Kavaklarının iyileştirilmesi yapılarak bu kuşun sağlıklı üremesi sağlanmalıdır.

Fırat Kavağı Doğal Sit Alanı Çevre Düzenleme Projesi kapsamında bu bölgenin korunması ve geliştirilmesi için mimari teknik projeleri yapılmış, uzman görüşleri alınmıştır. Böylelikle bölge turizminin gelişimi için 1. Derece Doğal Sit Alanı'nın alt yapı ve peyzaj projeleri oluşturulmuştur. Yaptığımız bu çalışma eko-turizm alanında yapılacak diğer faaliyetlere örnek teşkil edecek yerel ve genel farkındalık oluşturacaktır.